

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.761/2011/4. szám

A **(település neve)**i Ítéltábla dr. Ábrahám László ügyvéd által képviselt I.r. és II.r. felpereseknek - a Tenke Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Tenke Anna ügyvéd) által képviselt alperes ellen végrendelet érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Csongrád Megyei Bíróság **((település neve))**i Törvényszék) 2011. április 7. napján kelt 13.P.22.326/2009/47. számú ítélete ellen az alperes 50. sorszám alatt benyújtott fellebbezése, valamint a felperesek Pf.II.20.761/2011/2. szám alatt benyújtott csatlakozó fellebbezése alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, indokolását **részben és akként változtatja meg**, hogy mellőzi azokat a megállapításait, amelyek a végrendelet örökhagyó vakságára hivatkozással történt megtámadásának elbírálására vonatkoznak.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak 350 000 (háromszázötvenezer) Ft másodfokú perköltséget.

Köteles az alperes megfizetni az illetékes állami adóhatóság külön felhívására a Magyar Államnak 904 000 (kilencszáznégyezer) Ft másodfokú eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S :

Néhai **(néhai neve)** 2009. január 15. napján írásbeli magánvégrendelet hátrahagyásával elhunyt. A 2009. január 14. napján kelt végrendeletében általános örökösevé az alperest nevezte. A 3. pontban rögzítette, hogy a végrendeleti örökösön kívül az öröklésből mindenkit kizár és kitagad.

A felperesek a néhai testvérének gyermekei, akik végrendelet hiányában az örökhagyó törvényes örökösei.

A néhai és az alperes között 2008. júniusában baráti kapcsolat alakult ki, amelynek keretében az alperes mosott, illetve takarított a néhaira, a ház körüli munkákat családtagjai végezték. A nap nagy részét, gyakran az éjszakákat is a néhaival annak ingatlanában töltötte. Kapcsolatuk kialakulását követően a felperesek csak akkor látogatták a nagybátyjukat, ha az alperes nem tartózkodott ott.

A néhai alkoholfüggő volt, szembetegsége miatt kialakult gyengénlátása folytán rokkantnyugdíjazásra került.

A végrendelet elkészítését megelőzően az alperes felhívta telefonon az okiratszerkesztő **(ügyvéd neve)** ügyvédet azzal, hogy a néhai meg kívánja bízni végakaratainak írásba foglalásával. Egyidejűleg közölte az ügyvéddel az elkészítendő végrendelet tartalmát. Az ügyvéd ugyanezen telefonbeszélgetés alkalmával a néhaival is egyeztetett, majd elkészítette a végrendeletet, s azt a néhai otthonába vitte. Ott az alperes és két tanú jelenlétében az örökhagyónak felolvasta az okiratot, aki ezt követően azt nagyítóval elolvasta, majd aláírta. A tanúk egyikét, **(tanú 1.)-t** az alperes választotta, **(tanú 2.-t)** tanút pedig az örökhagyó. Mindkét tanút az alperes értesítette arról, hogy felkéri őket arra, a végrendelet készítésénél tanúként működjenek közre, ő közölte a végrendelet aláírásának időpontját is a tanúkkal.

A néhai a végrendelet aláírását követő napon rosszul lett, majd kórházba szállítását követően elhalálozott. Hagyatékát **(közjegyző neve)** közjegyző 5314/Ü/375/2009-I. számú végzésével ideiglenes hatállyal az alperesnek, mint végrendeleti örökösnek adta át.

A felperesek keresetükben annak megállapítását kérték, hogy a perbeli írásbeli magánvégrendelet érvénytelen. Érvénytelenségi okként az örökhagyó végrendelet tételekori cselekvőképtelen állapotát jelölték meg, valamint, hogy gyakorlatilag vak volt, ezért csak közvégrendeletet tehetett volna érvényesen. Hivatkoztak továbbá arra, hogy az alperes közreműködött a végrendelet készítésében, ezért a javára szóló végrendeleti juttatás az erre vonatkozó alakiságok hiányában érvénytelen.

Az alperes a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy néhai **(néhai neve) (település neve)**en, 2009. január 14-én kelt írásbeli magánvégrendelete a peres felek viszonylatában érvénytelen. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a

felpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak 700 000 Ft, és az I.r. felperesnek további 95 900 Ft perköltséget. Megállapította, hogy a feljegyzett 900 000 Ft illetéket, valamint 69 220 Ft előlegezett költséget az alperes köteles megfizetni. Megalapozatlannak találta az örökhagyó belátási képességének hiányára, valamint a testi fogyatékosága miatti érvénytelenségre alapított keresetet. Ez utóbbi kapcsán megállapította, bár az örökhagyónak nem vitatottan voltak látásproblémái, a meghallgatott tanúk vallomása szerint ez nem akadályozta abban, hogy a végintézkedést annak aláírását megelőzően nagyjító segítségével - a mindennapi életvitelében kialakult olvasási gyakorlatnak is megfelelően - elolvassa. Ugyanakkor arra az álláspontra helyezkedett, hogy az alperes a végintézkedés tételénél közreműködött, ezért - mivel a végrendelet kizárólag a javára szóló juttatásról rendelkezik - az egészében érvénytelen.

Az ítélet ellen az alperes fellebbezéssel, a felperesek csatlakozó fellebbezéssel éltek.

Az alperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a kereset elutasítását, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte. Állította, hogy a végrendelet tartalmának kialakításában semmilyen módon nem vett részt. Hangsúlyozta, hogy **(ügyvéd neve)** vallomásából kitűnően az örökhagyó közölte nevezett ügyvéddel, hogy milyen tartalommal kíván végrendelkezni, továbbá, hogy miért őt kívánta örökösévé tenni. Az ügyvéd e megbeszélés alapján készítette el az okiratot, amelyet - a végrendelet aláírásának körülményeire meghallgatott tanúk egyező előadása szerint - megszerkesztve vitt el a néhai lakására. Nem vitatta, hogy személyes meghallgatásakor valóban úgy nyilatkozott, miszerint ő és az örökhagyó is adott megbízást az ügyvédnek a végrendelet elkészítésére, állítása szerint azonban rosszul fejezte ki magát, ténylegesen ő maga csak a hagyatéki eljárásban történő képviselőnek ellátására adott meghatalmazást az ügyvédnek. Hangsúlyozta, hogy az örökhagyó kérésére hívta fel a tanúkat és kérte meg őket a végrendelkezésnél való közreműködésre, a telefonálás ténye azonban nem befolyásolta a végrendelet tartalmát és formáját. Az ügyvéd a végrendeleti tanúk jelenlétében csak olyan kérdéseket tett fel, amellyel az örökhagyó szellemi képességét ellenőrizte, míg az örökhagyó a végintézkedés felolvasását és elolvasását követően is úgy nyilatkozott, hogy az mindenben az ő akaratát tükrözi. Mindebből következően a végrendelet tartalmi kialakításában nem működött közre, ezért tevékenysége a Ptk. szerinti közreműködő fogalmát nem meríti ki.

A felperesek csatlakozó fellebbezésükben az elsőfokú ítélet indokolásának megváltoztatását kérték akként, hogy az ítélet tábla a végrendelet érvénytelenségét az örökhagyó vakságból eredő fogyatékosága miatt is állapítsa meg. Hangsúlyozták,

okirati bizonyítékokat csatoltak az elsőfokú eljárásban annak alátámasztására, hogy az örökgyó látáscsökkenésben szenvedett, amit a perben meghallgatott tanúk vallomása is alátámasztott. Sérelmezték, hogy a perben eljáró szakértők erre irányuló indítványuk ellenére nem véleményezték a látásromlás fokát, véleményük szerint ugyanis annak megállapításához, hogy a néhait látáscsökkenése mennyiben akadályozta a végrendelet nagytóval történő elolvasásában, nem mellözhető orvosszakértői vélemény beszerzése.

A fellebbezés alaptalan, a csatlakozó fellebbezés alapos.

A Ptk. 632. § (1) bekezdése az írásbeli magánvégrendelet tanúja mellett a más közreműködő személy javára szóló juttatás érvényességét is feltételhez köti: a közreműködő személy javára szóló végrendeleti juttatás akkor érvényes, ha a végrendeletnek ezt a részét az örökgyó saját kezűleg írta és aláírta. E hiányt nem pótolja, hogy az örökgyó a végrendeletben foglaltakat, mint akaratával egyezőt aláírta. Végrendelet tételében közreműködőnek azt kell tekinteni, aki a végrendelet elkészítésében tevékenyen olyan mértékben vesz részt, hogy a végrendelet tartalma tekintetében meghatározó szerepe van.

Nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor az alperest a perbeli végrendelet tekintetében közreműködőnek minősítette. Azzal egyetért az ítélőtábla, hogy önmagában a közreműködés fennállásának megállapításához nem elegendő a végrendeleti tanúk jelenlétéről való gondoskodás. Közreműködésnek minősül azonban, ha a végrendeleti örökös az eljáró ügyvédnek nemcsak a végrendelet elkészítésére, hanem annak tartalmára is utasítást ad (BH. 2001.576.). Jelen esetben az alperesi közreműködés tényére magának az alperesnek a személyes meghallgatása során tett következő nyilatkozata szolgál perdöntő bizonyítékkal: „En hívtam fel az ügyvéd urat telefonon, elmondtuk neki, hogy mit szeretnénk, utána az örökgyó is beszélt vele.” (7. sorszámú jegyzőkönyv 5. oldal). Az alperes személyes meghallgatásakor a végrendelet elkészítésének a körülményeit előadva tette e nyilatkozatát, e tekintetben jogban való járatlanságának nincs jelentősége. Ugyanakkor nyilatkozata a végrendelet tartalmi kialakításában való tevékeny részvételt támasztja alá. Az alperes előadásából kétséget kizáróan megállapítható az is, hogy az okiratszerkesztő ügyvéd az elkészített végrendeletet vitte el az örökgyó lakására, amit az okiratszerkesztő ügyvéd és a minden tekintetben érdektelen végrendeleti tanúk vallomása is igazol. Az, hogy az írásba foglalt végrendelet tartalmának megerősítése érdekében az okiratszerkesztő ügyvéd kérdéseket tett fel az örökgyónak, továbbá az a körülmény, hogy az örökgyó a végrendeletet, mint akaratával egyezőt, aláírásával látta el, a közreműködés megállapíthatósága szempontjából közömbös. Figyelemmel arra, hogy magának az alperesnek a

nyilatkozatából tűnik ki, hogy az okiratszerkesztő ügyvéd mindössze egy alkalommal, a már elkészült végrendelet aláírásakor találkozott az örökhagyóval, az okiratszerkesztő ügyvéd erre vonatkozó nem teljesen egyértelmű vallomása nem bír jelentőséggel. Mindezekre figyelemmel az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a jogszabályban megkövetelt alakiság hiányában az alperes javára szóló végrendelet érvénytelen.

Megalapozottan hivatkoztak ugyanakkor a felperesek arra, hogy a perben adatok merültek fel az örökhagyó szembetegségére, amely miatt a Ptk. 624. § (3) bekezdésére alapítottan is kérték a felperesek a végrendelet érvénytelenségének a megállapítását. E jogszabályhely azonban nemcsak a vakság, hanem a látáscsökkenés olyan mértéke esetében is kizárja az írásbeli magánvégrendelet alkotásának lehetőségét, amely miatt az örökhagyó olvasásra, vagy nevének aláírására képtelen állapotban van. Ilyen esetben az öröklési vita tárgya annak elbírálása, hogy az örökhagyó látáscsökkenése miatt írásbeli végrendelet tételére végintézkedési képességgel rendelkezett-e (BH. 1989.401.). A néhai látáscsökkenésének tényére orvosi dokumentumok, illetve az ezzel összefüggő fogyatékosagra alapított szociális támogatásra való jogosultságot alátámasztó okiratok állnak rendelkezésre, ezért ezen adatokat kell objektívnak tekinteni, amelyekkel szemben a tanúvallomások az ellenkező bizonyítására nem alkalmasak. Helytálló az a felperesi érvelés, miszerint annak megítélése, hogy az örökhagyót e fogyatékosága alkalmassá tette-e írásbeli magánvégrendelet készítésére, orvosszakértői kérdés (BH. 2007.372.). A felperesek az elsőfokú eljárásban erre vonatkozó bizonyítási indítványt előterjesztettek, a perben eljáró szakértők azonban e kérdésben nem foglaltak állást. Mindezek alapján megalapozatlanok az elsőfokú ítélet indokolásának erre vonatkozó megállapításai. Tekintettel azonban arra, hogy a végrendelet érvénytelensége a közreműködés okán megállapítást nyert, az ítélőtábla indokolatlannak találta a további érvénytelenségi ok vizsgálata érdekében az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, és e körben az eljárás megismétlését, ugyanakkor a kifejtettekre figyelemmel mellőzte az elsőfokú ítélet indokolásának azon megállapításait, amelyeket az örökhagyó látáscsökkenésére alapított megtámadási okkal összefüggésben tett az elsőfokú bíróság.

Mindezekre tekintettel az ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletét - annak nem fellebbezett részét nem érintve - a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, egyebekben helybenhagyta.

Az eredménytelenül fellebbező alperest a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperesek - jogi képviselettel felmerült és a 32/2003. (VIII.22.) IM. rendelet 3. §

(2) bekezdés b) pontja, (5) - (6) bekezdése és 4/A. §-a alapján megállapított - másodfokú perköltségének a megfizetésére. Ugyancsak pervesztességére figyelemmel köteles az alperes megfizetni az Itv. 74. § (3) bekezdése szerint alkalmazandó 6/1986. (VI.26.) IM.

rendelet 13. § (2) bekezdése alapján a feljegyzett 900 000 Ft fellebbezési és 4 000 Ft csatlakozó fellebbezési illetéket.

S z e g e d , 2012. április 3.

Dr.Szeghő Katalin sk.	Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.	Bereczkyné dr. Lengyel Nóra sk.
a tanács elnöke	előadó bíró	táblabíró